

“UMS 16 MADDİ DURAN VARLIKLAR” UYGULAMA ÖRNEĞİ

UMS 16' NIN AMACI NEDİR ?

Bu standardın amacı, finansal tablo kullanıcılarının işletmenin maddi duran varlıklardaki yatırımını ve bu yatırımdaki değişimleri belirleyebilmelerini sağlayan muhasebe işlemlerini düzenlemektir.

UMS 16 üç temel konuyu ele alır:

- Bir varlığın ilk muhasebeleştirilmesinde maliyetlerin nelerden oluştuğunu,
- Kayda alımdan sonra varlığın nasıl ölçülebileceğini,
- Sonraki maliyetler ve bir varlığın elden çıkarılmasının nasıl muhasebeleştirilebileceğini.

UMS 16'NIN KAPSAMI NEDİR ?

UMS 16 maddi duran varlıkların muhasebeleştirilmesinde kullanılmalıdır. Ancak, bu standardın uygulanmadığı bazı istisnalar söz konusudur:

1. UFRS 5 uyarınca satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan maddi duran varlıklar,
2. Tarımsal faaliyetle ilgili canlı varlıklar,
3. Madenlere ilişkin arama, hazırlık, çıkarma ve değerlendirme harcamalarının muhasebeleştirilmesi,
4. İnşa edilen veya geliştirilen yatırım amaçlı gayrimenkuller.

Bununla birlikte, Standart 2. ve 3. maddede tanımlanan varlıkları geliştirmek ve korumak için kullanılan maddi duran varlıklara uygulanır.

Bazı durumlarda UFRS maddi duran varlıkların ilk muhasebeleştirilmesi için UMS 16'da belirtilen yaklaşımdan farklı bir yaklaşım kullanılmasına izin verir. Örneğin, iş birleşmeleri ile iktisap edilen varlıklar (UFRS 3), finansal kiralama yolu ile iktisap edilen varlıklar (UMS 17) veya devlet yardımları yolu ile sağlanan fonlar kullanılarak iktisap edilen varlıklar (UMS 20) gibi. Bununla birlikte, daha sonraki muhasebeleştirme UMS 16'nın kurallarına göre yapılmalıdır.

TANIMLAR

Bu standartta geçen terimlerin anlamları aşağıdaki gibidir;

Defter değeri: Bir varlığın birikmiş amortisman ve birikmiş değer düşüklüğü zararları indirildikten sonra finansal tablolara yansıtıldığı tutarıdır.

Maliyet: Bir varlığın elde edilmesinde veya inşaatında ödenen nakit veya nakit benzerlerini veya verilen diğer bedellerin gerçeğe uygun değerini veya belli durumlarda, (diğer UFRS'lerin özel hükümleri uyarınca) ilk muhasebeleştirme sırasında ilgili varlığa atfedilen bedeli ifade eder.

Amortisman tabi tutar: Bir varlığın maliyetinden veya maliyet yerine geçen diğer tutarlardan kalıntı değerini düşülmesiyle bulunan tutarı ifade eder.

Amortisman: Bir varlığın amortisman tabi tutarının, yararlı ömür süresince sistematik olarak dağıtılmasını ifade eder.

İşletmeye özgü değer: Bir işletmenin bir varlığın devamlı kullanımından ve yararlı ömrünün sonunda elden çıkarıldığında elde edilmesi beklenen veya bir yükümlülüğün karşılanmasında oluşması beklenen nakit akışlarının bugünkü değerini ifade eder.

Gerçeğe uygun değer: Karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır.

Değer düşüklüğü zararı: Bir varlığın defter değerinin geri kazanabilir tutarını aşan kısmını ifade eder.

Maddi duran varlıklar:

- (a) Mal veya hizmet üretimi veya arzında kullanılmak, başkalarına kiraya verilmek veya idari amaçlar çerçevesinde kullanılmak üzere elde tutulan; ve
- (b) Bir dönemden daha fazla kullanımı öngörülen, fiziki kalemlerdir.

Geri kazanılabilir tutar: Bir varlığın net satış fiyatı ve kullanım değerinden büyük olanıdır.

Bir varlığın kalıntı değeri: Bir varlık tahmin edilen yararlı ömrünün sonundaki durum ve yaşına ulaştığında elden çıkarılması sonucu elde edilmesi beklenen tutardan, elden çıkarmanın tahmini maliyetleri düşülerek ulaşılan tahmini tutardır.

Yararlı ömür:

- (a) Bir varlığın işletme tarafından kullanılabilmesi beklenen süreyi; veya
- (b) İşletme tarafından ilgili varlıktan elde edilmesi beklenen üretim sayısı veya benzeri üretim birimini ifade eder.

MUHASEBELEŞTİRME

Bir maddi duran varlık kaleminin maliyeti, sadece aşağıdaki koŐulların oluşması durumunda varlık olarak finansal tablolara yansıtılır:

- (a) Bu kalemlle ilgili gelecekteki ekonomik yararların işletmeye aktarılmasının muhtemel olması; ve
- (b) İlgili kalemin maliyetinin güvenilir bir Şekilde ölçülebilmesi.

Bir işletme, maddi duran varlıklarla ilgili bütün maliyetleri oluŐtuėu tarihteki değerleriyle muhasebeleŐtirir. Bu maliyetler, bir maddi duran varlık kaleminin ilk elde etme veya inşa edilmesi aŐamasında oluşan ve sonradan; ekleme, kısmi yenileme ve bakım için katlanılan maliyetleri iÇerir.

Maliyet Unsurları

UMS 16 bir maddi duran varlık kaleminin maliyetini aşağıdaki Şekilde tanımlar:

- satın alma fiyatı artı ithalat vergileri ve iade edilmeyen alıŐ vergileri eksi indirimler ve ticari iskontolar ,
- varlığın yerleŐtirileceėi yer ve yönetim tarafından amaŐlanan koŐullarda çalıŐabilmesini sağlayacak duruma getirilmesiyle doğrudan iliŐkili her türlü maliyet,
- bir maddi duran varlık kaleminin sökölmesi, taŐınması ile yerleŐtirildiėi alanın onarımı ve düzeltilmesine ilişkin baŐlangıŐtaki tahmini maliyetler.

Doğrudan iliŐkili maliyetlere örnekler;

- Maddi duran varlık kaleminin doğrudan elde edilmesiyle veya inŐaatı ile ilgili çalıŐanlara sağlanan faydalardan kaynaklanan maliyetler,
- Maddi varlık kaleminin yerleŐtirileceėi yerin hazırlığı ile ilgili maliyetler,
- İlk teslimata ilişkin maliyetler,
- Kurulum ve montaj maliyetleri,
- Mesleki ücretler,
- Varlığın düzgün bir Şekilde çalıŐıp, çalıŐmadıėına dair yapılan test maliyetleri.

Doğrudan iliŐkili olmayan maliyetlere ilişkin örnekler;

Varlığın kullanıma hazır hale getirilmesi ile doğrudan iliŐkisi olmadığı için aktifleŐtirilmemesi gereken maliyet örnekleri:

- Yeni bir tesisin açılmasının maliyeti,
- Yeni bir ürün veya hizmetin tanıtılmasına ilişkin maliyetler (reklâm ve tanıtım harcamaları da dâhil),
- Yeni bir yerde veya yeni bir müşteri kitlesiyle iş yapmak amacıyla katlanılan maliyetler (personel eğitimi de dâhil),
- Yönetim ve diğer genel giderler,
- İlk işletme zararları,
- Faaliyetlerin yerini deėiŐtirme veya faaliyetleri yeniden düzenleme maliyetleri.

Bir maddi duran varlık kaleminin maliyetini etkileyebilecek gelir kalemlerine örnekler:

Bir maddi duran varlık kaleminin maliyetini azaltabilecek gelir kalemleri aşağıdaki gibidir:

- İşletme içi karlar işletme tarafından üretilen varlıkların maliyetinden çıkarılır,
- Maddi duran varlığın defter değeri ilgili Standart (UMS 20) dâhilinde gerçekleştirilen devlet yardımları nedeniyle azaltılabilir,
- Varlığı, yönetimin amaçları doğrultusunda faaliyet gösterebilmesi amacıyla gerekli yere ve duruma getirme sırasında üretilen kalemlerin satışından elde edilen net hasılat (numunelerin satışı gibi). Ancak, inşaat veya geliştirme faaliyetleri ile ilgili olarak ortaya çıkan fakat varlığın gerekli yere ve konuma getirilmesi için zorunlu olmayan gelir ve giderler net kar veya zarar içerisinde ayrı ayrı muhasebeleştirilecektir. (örneğin; inşaat alanında bir otopark işletilmesi gibi).

Bir Varlığı Edinme Yöntemleri

1. Ertelenmiş Ödeme:

Bir maddi duran varlık kaleminin maliyeti, eğer ilgili varlığın ödemesi normal kredi vadelerinin ötesine erteleniyorsa, peşin fiyatın eşdeğeri tutar. Ödemenin ertelendiği durumlarda, işlemin ekonomik özü, gelecekteki ödemelerin bir finansman maliyeti içerdiği.

2. Varlıkların Takası:

Bir maddi duran varlık kaleminin maliyeti aşağıdaki durumlar söz konusu olmadığı sürece gerçeğe uygun değeri ile ölçülür:

- Takas işleminin ticari içerikten yoksun olması,
- Elde edilen veya elden çıkarılan varlığın gerçeğe uygun değerinin güvenilir bir şekilde ölçülememesi.

3. Özkaynak Araçları Yoluyla Edinme:

Maddi duran varlık kaleminin işletmenin özkaynak araçlarına karşılık edinilmesi durumunda, maddi duran varlık kaleminin maliyeti edinilen maddi duran varlığın gerçeğe uygun değeri olarak kabul edilir. Eğer gerçeğe uygun değer güvenilir bir şekilde belirlenemezse özkaynak araçlarının gerçeğe uygun değeri kullanılır.

Varlığın Çeşitli Bileşenlerinin Muhasebeleştirilmesi;

Bir işletme maddi duran varlık kaleminin başlangıçta muhasebeleştirilecek olan tutarını, varlığın önemli parçalarına dağıtabilir ve her bir parçayı ayrı ayrı amortismanına tabi tutabilir. Örneğin; bir uçağın gövdesi ve motorunu ayrı ayrı amortismanına tabi tutmak uygun olabilir.

Bir maddi duran varlık kaleminin önemli bir parçasının faydalı ömür ve amortisman yöntemi başka bir önemli parçanın faydalı ömür ve amortisman yöntemi ile aynı olabilir. Bu tür parçalar amortisman giderinin belirlenmesinde gruplandırılabilir.

Soru:

Bir kargo şirketi bir vinç satın alır. Satın alınan vincin yararlı ömrünün beş yıl olacağı tahmin edilmektedir. Ancak vincin bazı parçalarının bu süreden önce yenilenmesi gerekecektir. Bu durumda amortisman oranları nasıl hesaplanmalıdır?

Cevap:

Vincin her bir bileşeni ayrı muhasebeleştirilmeli ve her biri kendi faydalı ömrü üzerinden ayrı ayrı amortismanına tabi tutulmalıdır.

AMORTİSMAN

Bir varlık niçin amortismanına tabi tutulmalıdır?

Maddi duran varlık kalemine ilişkin gelecekteki ekonomik yararlar işletme tarafından genellikle varlığın kullanım süresince tüketilir.

Amortisman varlığın her bir dönem içerisinde tüketilen ekonomik yararlarının muhasebeleştirilmesidir.

Bir varlık nasıl amortismanına tabi tutulur?

Bir varlık, onun amortismanına tabi tutarının faydalı ömrü boyunca sistematik olarak giderleştirilmesi suretiyle amortismanına tabi tutulur. Kullanılan amortisman yöntemi, varlığın gelecekteki ekonomik yararlarına ilişkin olarak işletme tarafından uygulanması beklenen tüketim modelini yansıtmalıdır.

Her bir döneme ilişkin amortisman gideri, diğer bir UFRS onun başka bir varlığın defter değerine dahil edilmesine izin vermedikçe gider olarak muhasebeleştirilir.

Amortismanına tabi tutar, yararlı ömür ve amortisman yöntemleri ile ilgili tanımlar ilerleyen sayfalarda ele alınacaktır.

Amortismanına tabi tutar nasıl bulunur ?

Bir varlığın amortismanına tabi tutarı, varlığın kalıntı değerinin maliyetinden düşülmesi ile bulunur. Varlığın kalıntı değeri onun edinim tarihinde belirlenir ve her bir bilanço tarihinde yeniden gözden geçirilir.

Varlığın kalıntı değerinde oluşacak her türlü önemli değişikliğin amortismanına tabi tutar ve dolayısı ile de tahmini olarak hesap edilen amortisman gideri üzerinde etkisi olacaktır.

Kalıntı değer tahmini, yararlı ömrünün sonuna gelmiş ve varlığın kullanılacağı benzer koşullar altında işletilmiş varlıkların tahmini elden çıkarılma tarihindeki geri kazanılabilir tutara dayanır.

Faydalı ömür nasıl hesaplanır ?

Bir varlığın faydalı ömrü belirlenirken aşağıda belirtilen faktörlerin tümünün dikkate alınması gerekir:

- Varlığın işletme tarafından beklenen kullanımı. Kullanım varlığın beklenen kapasitesine veya fiziksel üretimin miktarına bağlı olarak değerlendirilir.
- Varlığın kullanılacağı vardiya sayısı, işletmenin bakım ve onarım programı ve varlığın atıl olması durumunda gerçekleşen tamirat ve bakım gibi işletme faktörlerine bağlı olarak beklenen aşınma ve yıpranma.
- Üretimdeki değişiklikler, gelişmeler veya varlığın ürettiği ürün veya hizmet miktarı ile ilgili piyasa talebindeki değişiklikler nedeniyle oluşan teknik veya ticari değer kaybı.
- Kiralama işlemlerinin bitiş tarihi gibi, varlığın kullanımı üzerindeki yasal veya benzeri kısıtlamalar.

Bir varlığın kalıntı değeri ve yararlı ömrü en azından her mali yılın sonunda incelenmelidir ve beklentilerin önceki tahminlerden farklı olması durumunda değişiklik (değişiklikler), *UMS 8 Muhasebe Politikaları*, *Muhasebe Tahminlerindeki Değişiklikler* ve *Hatalar* standardı uyarınca muhasebe tahminindeki bir değişiklik olarak muhasebeleştirilir.

Soru:

Bir işletme beş yıl boyunca kullanmayı planladığı bir makine satın alır.

Makinenin 100,000 saatlik bir kapasitesinin olduğu hesap edilmektedir. İşletme makineyi 1. yılda 30,000 saat kullanmıştır. Makinenin 40,000 adet üreteceği hesap edilmektedir. Makine 1. yılda 5,000 adet üretmiştir. Makinenin maliyeti 500,000 €'dur ve sıfır kalıntı değeri bulunmaktadır.

Eğer makine aşağıdaki yöntemler kullanılarak amortismanına tabi tutulursa 1. yıldaki amortisman gideri ne olacaktır?

- doğrusal yöntem
- kullanılan saatlere göre

- üretim miktarına göre

Cevap

Doğrusal yöntemle göre; $500,000 / 5 = 100,000$

Kullanılan saatlere göre; $500,000 \times (30,000 / 100,000) = 150,000$

Üretim miktarına göre; $500,000 \times (5,000 / 40,000) = 62,500$

İşletme bu yöntemlerden hangisinin varlığın gelecekteki ekonomik yararlarının tüketim modelini en iyi yansıtacağını belirlemelidir. Tüketim modeli değişmediği sürece kullanılan yöntem dönemden döneme tutarlı olarak uygulanmalıdır.

İLK MUHASEBELEŞTİRME SONRASI ÖLÇÜM

UMS 16 standardı ilk muhasebeleştirme işlemini sonrasında maddi duran varlık kalemlerinin ölçülmesinde kullanılacak iki alternatif yöntem belirtir.

- Maliyet modeli
- Yeniden değerlendirme modeli

Maliyet modeli; Bir maddi duran varlık kalemi varlık olarak kayda alındıktan sonra, maliyetinden birikmiş amortisman ve varsa birikmiş değer düşüklüğü zararları indirildikten sonraki değeri ile gösterilmelidir.

Yeniden değerlendirme modeli; Gerçeğe uygun değeri güvenilir olarak ölçülebilen bir maddi duran varlık kalemi, varlık olarak kayda alındıktan sonra yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden gösterilebilir. Yeniden değerlendirilmiş tutar, yeniden değerlendirme tarihindeki gerçeğe uygun değerinden müteakip birikmiş amortismanının veya müteakip birikmiş değer düşüklüğü zararlarının indirilmesi suretiyle bulunur.

Yeniden değerlendirmeler, bilanço tarihi itibarıyla defter değerinin gerçeğe uygun değer kullanılarak bulunacak tutardan önemli ölçüde farklı olmasına neden olmayacak şekilde düzenli olarak yapılmalıdır.

Yeniden değerlemede göz önünde bulundurulacak faktörler nelerdir?

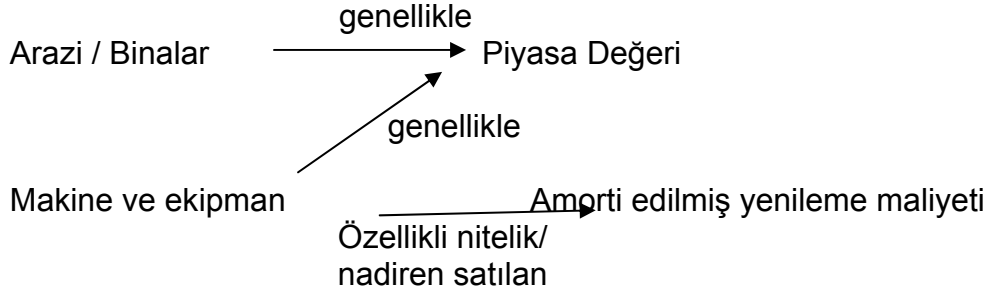
Bir işletme yeniden değerlendirme yöntemini seçmeye karar verirse, göz önünde bulundurulması gereken bir takım konular bulunmaktadır.

1. Yeniden değerlemenin esası

Arazi veya binaların gerçeğe uygun değeri genellikle onların piyasa değeridir.

Makine ve ekipmanların da gerçeğe uygun değeri genellikle piyasa değerleridir. Ancak, eğer maddi duran varlık kaleminin özellikli niteliğinden kaynaklanan nedenlerle veya devam etmekte olan bir işin parçası olması dışında, satışının az olması nedeniyle piyasa koşullarındaki gerçeğe uygun değerine ilişkin yeterli bilgi

mevcut değil ise, amorti edilmiş yenileme maliyeti kullanılarak gerçeğe uygun değeri bulunmalıdır.

2. Yeniden değerlendirme artışı

Bir varlığın defter değeri yeniden değerlendirme sonucunda artarsa, bu artış, aynı varlığın daha önce yeniden değerlendirme değer azalışını tersine çevirmediği ölçüde, çünkü bu durumda gelir olarak muhasebeleştirilmelidir, doğrudan özkaynaklar içerisinde yeniden değerlendirme artışı adı altında muhasebeleştirilmelidir.

Daha önceden yeniden değerlemeye tabi tutulan bir varlığın defter değeri azalırsa, bu azalma yeniden değerlendirme artışındaki azalma şeklinde özkaynaklarda muhasebeleştirilmelidir. Bu azalmanın söz konusu varlıkla ilgili yeniden değerlendirme artışını aşması durumunda oluşan fark gider olarak muhasebeleştirilmelidir.

Özkaynağa eklenen yeniden değerlendirme artışı, varlık bilanço dışında bırakıldığında doğrudan birikmiş karlara aktarılabilir.

Yeniden değerlendirme artışının bir kısmı varlık işletme tarafından kullanılırken doğrudan birikmiş karlara aktarılabilir.

Yeniden değerlendirme artışından birikmiş karlara aktarımlar gelir tablosu üzerinden yapılmaz.

Yeniden değerlendirmelerden kaynaklanan gelir vergisi etkileri *UMS 12: Gelir Vergileri* uyarınca muhasebeleştirilir ve kamuya açıklanır.

3. Diğer konular

Değerlemeler kimler tarafından yapılmalı?

Değerlemeler normal olarak mesleki yeterliliğe sahip değerlendirme uzmanları tarafından yürütülmelidir.

Yeniden değerlendirmelerin sıklığı

Bu, yeniden değerlendirme konusu kalemin gerçeğe uygun değerindeki değişimlere bağlıdır. Gerçeğe uygun değerde oluşacak önemli bir değişim varlığın yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılabilir. Bunun için işlemin sıklığı piyasanın değişkenliğine bağlı olarak her yıl veya her üç veya beş yılda bir olabilir.

Maddi duran varlık sınıfları

Bir işletme bir maddi duran varlık kalemini yeniden değerlemeyi seçerse o varlık sınıfındaki tüm maddi duran varlıkları da yeniden değerlemelidir. Tüm yeniden değerlemeler eşzamanlı olarak gerçekleştirilmelidir, ancak yeniden değerlemeler önceliklerinin korunması koşuluyla dönüşüm esasına göre yürütülebilir.

Yeniden değerlendirme nasıl muhasebeleştirilir ?

Bir yeniden değerlendirme işlemi muhasebeleştirilirken, birikmiş amortismanın muhasebeleştirilmesinde kullanılacak iki yöntem bulunmaktadır. Her iki yöntemde yeniden değerlendirme artışı veya azalışı ve gelecekteki amortisman tutarı, aynı, sadece sunumu farklı olacaktır,

1. Yöntem

Borç Birikmiş amortisman
 Alacak Varlık veya yeniden değerlendirme yedeği
Borç Varlık
 Alacak Yeniden değerlendirme yedeği

Yeniden değerlendirme tarihindeki birikmiş amortisman, varlığın brüt defter değeri ile netleştirilir ve net tutar varlığın yeniden değerlendirme sonrasındaki değere getirilir.
Sonuç:

- varlık yeniden değerlendirme sonrasındaki değere getirilir.
- birikmiş amortisman sıfırlanır

Bu yöntem genelde piyasa fiyatlarına göre yeniden değerlendirme işlemine tabi tutulan binalar için kullanılır.

2. Yöntem

Borç Varlık
 Alacak Yeniden değerlendirme yedeği
Borç Yeniden değerlendirme yedeği
 Alacak Birikmiş amortisman

Yeniden değerlendirme tarihindeki birikmiş amortisman, varlığın brüt defter değerindeki değişikliklerle orantılı olarak düzeltilir ve böylece yeniden değerlendirme sonrasındaki varlığın net defter değeri yeniden değerlendirilmiş tutarına eşit olur. Sonuç:

- brüt defter değerinin birikmiş amortismanına oranı aynı kalacaktır
- net defter değeri yeniden değerlendirilmiş tutara eşit olacaktır.

Bu yöntem genellikle bir varlığın amorti edilmiş yenileme maliyetinin bir endeks uygulanarak yeniden değerlendirildiği durumlarda kullanılır.

SONRAKİ MALİYETLER

İşletmeler, maddi duran varlık kalemlerinin günlük bakım maliyetlerini aktifleştiremezler. Bu tür maliyetler derhal gider olarak muhasebeleştirilmelidir.

Bazı maddi duran varlık kalemlerinin parçalarının düzenli aralıklarla yenilenmesi gerekebilir. Bir maddi duran varlık kaleminin herhangi bir parçasının yenilenmesi durumunda, eğer kayda alım kriterleri karşılanıyorsa söz konusu kalemin defter değerine ilave edilerek muhasebeleştirilir. Yenilenen söz konusu parçaların defter değeri UMS 16 standardının bilânço dışı bırakma şartları uyarınca bilânço dışı bırakılır.

BİR MADDİ DURAN VARLIK KALEMİNİN ELDEN ÇIKARILMASI VEYA KULLANIM DIŞI KALMASI

Bir maddi duran varlık kalemi aşağıdaki durumlarda bilânço dışında bırakılır.

- elden çıkarılma durumunda, **veya**
- varlığın kullanımından veya elden çıkartılmasından gelecekte herhangi bir ekonomik yarar beklenmediği durumda.

Bir maddi duran varlık kaleminin kullanım dışı kalması veya elden çıkarılmasından kaynaklanan kar veya zarar varlığın elden çıkarılmasından kaynaklanan net tahsilâtlar ve varlığın defter değeri arasındaki farktır.

UMS 17: Kiralama İşlemleri standardındaki satış ve geri kiralama işlemleri haricinde, kazançlar ve kayıplar kar veya zarar içerisinde muhasebeleştirilir.

Bir maddi duran varlık kalemini elden çıkartırken göz önünde bulundurulması gereken üç husus bulunmaktadır.

1. Elden çıkarma tarihi; Bir maddi duran varlık kaleminin elden çıkarma tarihini belirlerken *UMS 18: Hâsılat* standardında yer alan işletme mallarının satışına ilişkin ilkeler uygulanmalıdır.

2. Satış ve geri kiralama; Eğer elden çıkarma işlemi satış veya geri kiralama yoluyla gerçekleştirilirse *UMS 17: Kiralama İşlemleri* standardında yer alan ilkeler uygulanmalıdır.

3. Alacak tutarı; Bir maddi duran varlık kaleminin elden çıkarılmasından kaynaklanan alacak tutarı başlangıçta gerçeğe uygun değeri ile muhasebeleştirilir. Eğer ödeme ertelenirse alacak tutarı başlangıçta peşin fiyat eşdeğeri ile muhasebeleştirilir. Alacak tutarının nominal değeri ile peşin fiyat eşdeğeri arasındaki fark *UMS 18: Hâsılat* standardı uyarınca faiz geliri olarak muhasebeleştirilir.

“UMS 16 DURAN VARLIKLAR” STANDARDI İLE İLGİLİ SORU / CEVAP BÖLÜMÜ

Soru 1:

Bir varlığı üretmek için bir makine kullanıyorsanız, bu makinenin amortismanını varlığın maliyetine aktifleştirmek doğru olur mu?

Cevap 1:

İşletme tarafından imal edilen bir varlığın maliyeti, makine veya stoklar olsun, alım maliyetlerini ve dönüştürme maliyetlerini içermelidir. Dönüştürme maliyetleri, diğer maliyetlerin yanı sıra, sabit genel üretim giderlerinin sistematik bir dağıtımını da içerir (bunlara imal edilen varlıkla ilgili bina ve ekipmanların amortismanı dâhildir). Varlığın dönüştürme maliyetlerinin bir bölümünü teşkil eden amortisman aktifleştirilmelidir.

Soru 2:

Büyük bir tekstil üreticisi olan XYZ A.Ş. bir dizi yeni bilgisayar satın almıştır.

Yukarıda belirtilen varlıklarla ilgili olarak yapılan diğer maliyetler şunlardır:

- Toplam maliyetlerin %10'unu temsil eden gümrük vergisi
- % 2 oranında katma değer vergisi
- 25,000 € tutarındaki eğitim maliyetleri
- Bilgisayarların kurulması ile ilgili ABC Şirketi'ne borçlu olunan 30,000 €
- Artan trafik nedeniyle ağın değiştirilmesi için 15,000 €

Ürün Tanımı	Miktar	Birim fiyatı €
Dimension 2350	10	600
Dimension 4600C	20	1,000
Dimension 8300	5	1,500
Dimension XPS	3	2,500

Toplam fiyat: 41,000

Bu durumda, XYZ'nin hangi maliyetleri varlığa aktifleştirilebilir ve hangileri aktifleştirilemez?

Cevap 2:

Aktifleştirilmesi gereken maliyetler

- alım fiyatı
- gümrük vergisi
- kurulum maliyetleri

Aktifleştirilemeyecek maliyetler

- normalde geri alınabilir olan, katma değer vergisi

- eğitim maliyetleri
- ağın yenilenmesi varlığı çalışır duruma getirmek için gerekli bir maliyet değildir ama, hâlihazırda kayıtlarda yer alan bir varlığın yerine konması anlamına gelir.

Soru 3:

Bir fotoğraf baskı zinciri olan ABC Şirketi taksitle baskı ekipmanı satın almıştır. İşletmenin bu iktisap için her biri 20,000 € olan beş eşit taksit ödemesi gerekmektedir.

Cari borçlanma oranı %3'dür. Varlık hangi değerden muhasebeleştirilmelidir?

	Ödeme €	% 3 oranındaki faktör	Bugünkü değer €
1.Yıl	20,000	0.9709	19,418
2.Yıl	20,000	0.9426	18,852
3.Yıl	20,000	0.9151	18,302
4.Yıl	20,000	0.8884	17,768
5.Yıl	20,000	0.8626	17,252

Toplam: 91,592

Cevap 3: ABC varlığı 91,592 € değeri üzerinden muhasebeleştirilmelidir, çünkü varlığa ilişkin ödemenin normal kredi şartları ötesinde taksitlendirildiği bir durumda varlığın maliyeti peşin fiyat eşdeğeridir.

Soru 4:

Bir uçak şirketi bir uçak motorunu 5 yıl garantili olarak satın almıştır. Geçmiş deneyimlerine göre bu motor sadece 10,000 saatlik uçuşta kullanılabilir. Ortalama yıllık uçuş saatleri 2,000 saattir ve bu nedenle şirket motoru 5 yıl üzerinden amorti etmeyi planlamaktadır. Satışların yüksek olduğu bir yılda bir uçak 3,000 saat uçabilmektedir. Şirketin kullanması gereken en uygun amortisman metodu nedir?

- Uçağı 5 yıl üzerinden amorti etmek
- Uçağı 3,5 yıl üzerinden amorti etmek
- Uçağı tahmini uçuş saatinden amorti etmek

Cevap 4:

Doğru cevap "c" şıkkıdır.

Soru 5:

Aşağıdakilerden hangisi/ hangileri UMS 16'ya göre geçerlidir.

- a) Yeniden değer belirleme sonucunda ortaya çıkan değerlendirme artış ya da azalışlarının doğrudan özkaynaklarda yer alması gerekir.
- b) Bir maddi duran varlığın değerinin yeniden belirlenmesi durumunda, aynı gruptaki tüm maddi duran varlıkların değerinin de yeniden belirlenmesi gerekmektedir.
- c) Bir sabit kıymette herhangi bir değer düşüklüğü olup olmadığı UMS 16 kapsamında değerlendirilir.
- d) Hepsi

Cevap 5:

“a” ve “b” şıkları